

پانوراما

فصلنامه صنفی، فرهنگی، خبری، اجتماعی

آبان ۱۴۰۲

فصلنامه صنفی، فرهنگی، خبری، اجتماعی

پژوهش‌های اجتماعی

شماره مجوز فصلنامه: ۱۴۰۰۱۴۴۸

صاحب امتیاز: فاطمه عباس زاده فتح آبادی

شماره اول، آبان ماه ۱۴۰۲

مدیر مسئول: علیرضا کانه

سردبیر: زهرا حجت پناه

طراح جلد و صفحه آرا: مریم ظریفیان یگانه

۴	زهره حجت پناه	سرمقاله
۴	علیرضا کانه	سخن مدیر مسئول
۶	سینا نصیری	فواید مشارکت دادن کودکان در کار خانه
۸	سینا نصیری	تفاوت های فرهنگی در نگرش به کار خانه
۱۰	هانیه هادی پور	قانون درباره کار خانگی زنان چه می گوید؟
۱۲	زهره حجت پناه	زنان شاغل هدفدار؟ یا زنان با برنامه؟
۱۴	معصومه بخشایش	والدین مجرد و چالش های امور خانگی
۱۶	نفیسه روشندل	تأثیر نقش های جنسیتی بر تقسیم کار خانگی
۱۸	فاطمه نوعی تیموری	مدرنیزه یا سنت گرایی

پیشرفت اجتماعی را می توان با موقعیت اجتماعی جنس زن سنجید.

کارل کارکس

زهرا حجت پناه

کارشناسی جامعه‌شناسی / ورودی ۹۹

زنان در جامعه امروزی همواره مورد خشونت های متعددی قرار می گیرند. گاهی این خشونت می تواند شکل پنهانی داشته و زنان متوجه آن نشوند. کار خانه درجوامع توسط زنان شناخته شده است و کار خانه پیوندی ناگسستنی با زن دارد؛ زیرا سرآغاز زندگی مشترک بشر، از قراردادی بین زوجین تشکیل شده و در زمان های قدیم، مردان برای ازدواج به زنان می گویند که من هزینه ها و خوراک تو را برعهده میگیرم، همچنین سرپناهی برای تو فراهم میکنم به شرط آنکه تو در خانه باشی و مراقب زندگی و فرزندان من. این قرارداد از قدیم تا به امروز باقی مانده و با وجود تغییراتی هنوز پابرجاست. امروزه زنان دیگر خانه نشین نیستند و با تحصیلات عالی، توقع اشتغال گزینی در موقعیت های بالای اجتماعی دارند. همچنین با وجود افزایش هزینه های زندگی، زنان مجبور به تامین بخشی از امور اقتصادی زندگی هستند اما از آن طرف کار خانه، همچنان گریبانگیر زنان است.

در وهله اول باید تعریف درستی از کارخانگی داشته باشیم. کارخانگی شامل اداره امورخانه، مدیریت وظایف و کارهای مربوط به اجرای وظایف است. به بیان ساده تر، کارخانگی به چهارقسمت عمده تقسیم می شود: برنامه ریزی، مدیریت، انجام کارها و نظارت. بطور کلی کارخانگی شامل حسابداری وضعیت مالی، خرید، برنامه ریزی زندگی، تمیزکاری، آشپزی، تعمیرات و نگهداری از خانه، مراقبت از فرزندان و... است.

نکته قابل توجه در مورد کارخانگی مسئله ی بار روانیست. بار روانی به این معنی است که اکثر مردان صرفا در بخش انجام کارها و شنظارت مشارکت دارند. اما کماکان مدیریت و برنامه ریزی کارها بروی دوش زنان است. چیزی که مشخص است این است که مردان بر اساس آموزه های فرهنگی و اجتماعی که در نهاد خانواده و اجتماع دیده اند یا حتی بر اساس سیستم مغزی تنها کاری انجام می دهند که مستقیما از آنها درخواست شده و نه بیشتر.

در ادامه کوشیده ایم راهکارهایی برای تقسیم کار بهتر در خانه و برداشتن بخشی از این بار بر دوش زنان، قدمی برداریم تا به این آگاهی همگانی برسیم که کار خانه صرفا وظیفه زنان نیست و تمام اعضای خانه، این مسئولیت را بر عهده دارند.

علیرضا گانه

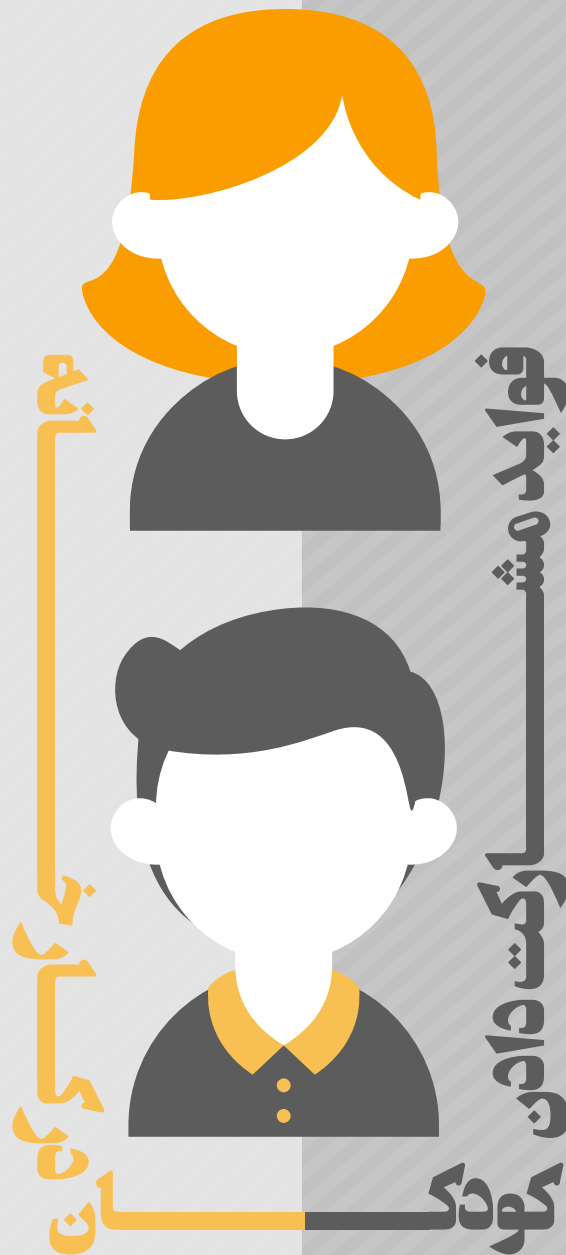
کارشناسی ارشد ادبیات عربی

پنجره‌ای از دیدگاه جامعه‌شناختی؛ این همان چیزی است که در میان مطالعات و پژوهش‌های حاصل در میان ادبیات و مبانی نظری ذهن مرا مشغول کرد و مسائل آن و زاویه‌های دید به مسائل اجتماعی و بازخورد و بازتاب آنها ذهن مرا متوجه این قضیه ساخت. اما آنچه بیشتر مرا در همکاری بیشتر برای نشریه جذب کرد همان نقطه عطفی است که در جامعه کمتر و یا حداقل به صورت مسامحه دیده می‌شود. بسیار خرسندیم که نقطه نظرهای مختلف شما را از طرق گوناگون دریافت کردیم تا بتوانیم برای نوشتن هرچه بهتر این شماره توجه شما را جلب کنیم.

مقدمه

درباره همکاری کودکان در خانه نظرات مختلفی وجود دارد؛ برخی معتقدند که کودک فقط باید بازی کند و درس بخواند و برخی از والدین به فرزندانشان فرصت و زمان لازم برای پیدا کردن اهدافشان را نمی‌دهند. اما مشارکت و همکاری کودکان در مسئولیت‌های مختلف زندگی فوایدی برای رشد و شکل‌گیری شخصیت آن‌ها دارد و پیوند عمیق خانواده را محکم‌تر می‌کند. خانه و خانواده اولین فضا و مکانی است که انسان باید مسئولیت‌پذیری را در آن تمرین کند. انسان با به دنیا آمدن، اولین نقش خود را - نقش فرزندی - در هر خانواده‌ای پیدا می‌کند و این نقش مسئولیت‌ها و وظایفی را بر دوش او می‌گذارد. خانواده به عنوان کوچک‌ترین نهاد اجتماعی با دادن نقش‌های مختلف به انسان، حقوقی را برای او در نظر می‌گیرد و از او مسئولیت‌هایی را نیز طلب می‌کند. از همین روی کارکردهای تربیتی و کنترلی، یکی از مهم‌ترین کارکردهای خانواده در نزد دانشمندان علوم اجتماعی است. خانواده با به کارگیری مهارت‌های تربیتی و دادن مسئولیت‌های مناسب کودکان و نوجوانان، زمینه‌ساز جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری را در ایشان فراهم می‌سازد.

خانه، به سبب برخورداری از ظرفیت‌های مناسب عاطفی و روانی می‌تواند امر رشد شخصیت فرد و نیز جامعه‌پذیری را به درستی ایفا کند. والدین دلسوز با دادن مسئولیت‌های مناسب به فرزندان خود، در تحقق این موارد نقش مهمی را ایفا می‌کنند. خانواده در این فرایند شکست‌های کودک را درک می‌کنند؛ با بیان تجربیات خود او را از لحاظ روانی آماده انجام مسئولیت می‌کنند و در مقابل خطاها و اشتباهات او در انجام درست مسئولیت‌های محول شده، از او می‌گذرند و خود بهترین حامی و پشتیبان برای فرزندان هستند.

سینا نصیری

دانش‌آموخته کارشناسی علوم سیاسی

مشارکت دادن کودکان در کار خانه چه فوایدی دارد؟

اگر والدین تمام مسئولیت ها و کارهای فرزندان را بر عهده بگیرند، این تفکر در فرزندانشان ایجاد میشود که انجام این کارها امری بدیهی و برعهده والدین است و تصور می کند که وقت و انرژی ای که والدین برای کارهای او صرف می کنند، مساله ای عادی و کارویژه ای است.

اما اگر خود کودک مجبور به انجام کارها و مسئولیت هایی باشد، در جریان ارزش انجام این کارها قرار میگیرد و بیش از پیش نسبت به زحمات والدین خود قدر دان میشود.

وقتی کاری را به کودک بسپاریم، او با خود فکر می کند که به عنوان عضوی از خانواده به رسمیت شناخته شده است و می تواند مسئولیت کاری را به عهده بگیرد و شما به او نیاز دارید، این اتفاق به او حس ارزشمندی و اهمیت میدهد. تقویت احساس مهم بودن در کنار حس برتری جویی باعث می شود کودک در آینده تمایل بیشتری برای انجام کارهای خانه و کمک به والدین داشته باشد.

زمانی که مسئولیت انجام کارهایی مثل تا کردن لباس، جمع کردن اتاق و مرتب کردن کمد وسایل را بر عهده فرزند خود قرار می دهید، او یاد می گیرد که باید هر چیزی در جای مناسب خودش باشد و اطرافش را مرتب نگه دارد، پس نظم و انضباط را یاد گرفته و در بزرگسالی نیز فردی نظم پذیر و منضبط خواهد شد.

زمانی که هر یک از اعضای خانواده مسئولیت انجام کاری در منزل را به عهده دارد و همگی به شکل یکپارچه کارها و امور را پیش می برند، کودک نیز اهمیت اتحاد، همکاری و تعاون را به خوبی متوجه شده و نقش خود را در این مسیر پیدا می کند. زمانی که کارها را متناسب با کودک به او محول می کنید و او از پس انجام دادن آن بر می آید، نگرش «من می توانم» در او ایجاد میشود. این دیدگاه در بزرگسالی نیز باعث می شود که این گونه کودکان، در کارهای بیشتری شرکت کنند و روابط فردی موفق تری را تجربه کنند.

چگونه کودک را در کار خانه درگیر کنیم؟

بچه ها تقریباً از سن ۳ سالگی می توانند در کارهای خانه کمک کنند اما وظایف آنها همیشه باید متناسب با سنشان باشد. کودکان کم سن می توانند کارهای ساده مانند جمع کردن اسباب بازی را انجام دهند و بچه های بزرگ تر می توانند کارهایی مانند جاروبرقی زدن یا جمع کردن لباسها را برعهده بگیرند.

اولین قدم برای این که بتوانید کودک را تشویق به همراهی در کارهای خانه کنید، روحیه دادن است. برای این کار میتوانید به او عنوان بدهید؛ مثلاً به او بگویید تو امروز «همکار» من برای تمیز کردن آشپزخانه هستی.

از فرزندتان بپرسید «دوست دارد چه کارهایی انجام دهد؟». همچنین بهتر است هر کودک مسئول مرتب و تمیز کردن اتاق خود باشد. باید بدانید که منصفانه و منطقی نیست که از کودک بخواهید کارهای خانه را انجام دهد در حالی که در وهله اول به او آموزش نداده اید که این کارها را چگونه انجام دهد. همچنین باید مطمئن شوید آنها درک کرده اند که شما چه انتظاری از انجام آن کار دارید. از این روی بسیار مهم است در مورد انتظارات خود شفاف باشید تا کودک بداند شما دقیقاً از انجام آن کار چه می خواهید. اگر کودک به شما می گوید کار خیلی سخت است یا به کمک احتیاج دارد، به جای این که مجبورش کنید کار را به تنهایی انجام دهد، او را همراهی کنید تا بداند که با هم در این کار شریک و همکار هستید.

هنگامی که کارهای خانه تبدیل به بخشی از برنامه معمول کودک شد، وی تلاش می کند حتی کارهایی را که از او خواسته نشده است و از عهده آن برمی آید را انجام دهد. به کودک خود بگویید که چقدر در انجام کار خود عالی است و به کار او افتخار می کنید. همیشه برای درخواست خود «لطفاً» و در پایان کار عبارات «متشکرم» را فراموش نکنید. این باعث میشود تا کودک نگاهی منفی به کارهای روزمره خانه نداشته باشد. البته تشویقها نباید مالی باشند، یک گردش خانوادگی، بازی کردن، دیدن یک فیلم و بهترین راه برای پاداش دادن به کارهای بچه ها است.

اهمیت تعامل

صحبت کردن باعث تقویت پیوندهای خانوادگی میشود و بچه هایی که در خانواده «صدای آنها شنیده می شود» بیشتر حس همکاری دارند. وقت بگذارید و به صحبت های فرزندتان گوش دهید. وقتی کودک احساس کند در تصمیم گیری هایی که مربوط به خودش است دخیل میباشد، بیشتر به آن تصمیمها پایبند خواهد بود.

تفاوت های
فرهنگی
نگرش نسبت به
کارهای خانه

سینا نصیری

دانش آموخته کارشناسی علوم سیاسی

سیاسی مبتنی بر باور یک ایدئولوژی دارند مهم ترین و حیاتی ترین نقش زن، مادری و فرزندپروری است تا جایی که به این کار قداست داده میشود و هرگونه فعالیت زن دز خارج از خانه را منوط به این میدانند که به نقش مادری و حتی همسری او آسیب نرسد. البته جالب است بدانید در مقایسه با این کشورها معمولا کشورهای دارای نظام های سیاسی لیبرال و فرهنگ های پلورالیستی یا کورپوراتیستی هستند که خانه داری را در حیطه مشاغل و اصناف دسته بندی میکنند.

تقسیم کار خانه در خانواده ای گسترده و هسته ای با هم متفاوت است. در کشورهای آسیای شرقی و جنوب شرقی تعداد زیادی از خانواده ها گسترده هستند یعنی پدر بزرگ و مادر بزرگ، پدر و مادر، فرزندان و عروس ها و دامادها با هم و در کنار هم زندگی میکنند. در این خانواده ها به دلیل کثرت عضو، قطعا تقسیم کار متفاوتی صورت میگیرد نسبت به خانواده ای که فقط پدر و مادر و فرزندان حضور دارند.

گونه ای ز ایدئولوژی ها و فرهنگ های چپ که خواهان تغییرات سریع و شدید در سطوح مختلف زیربنایی و روبنایی طبقات اجتماعی و کیفیت زندگی انسان در همه جوانب هستند زنان را تهییج و تشویق میکنند تا به قول خودشان از پستوهای خانه و آشپزخانه بیرون بیایند و در انقلاب پرولتری ایفای نقش کنند.

اصولا مذاهب و جوامع دینی پررنگ ترین نقش های زنان را مادری و تمکین میدانند. بنابراین بار اصلی کار خانه را نیز بر دوش زن می اندازند. البته روایات و احادیث فراوانی نیز مثلا در اسلام وجود دارد که مردان را مشارکت در کارهای خانه تشویق و الزام میکند. گفته های ذیل منسوب به پیامبر اسلام است:

مردی که به زن خود در خانه کمک کند، خدا ثواب یک سال عبادتی را که روزها روزه باشد و شبها به قیام و نماز ایستاده باشد به او می دهد... هر که در خانه در خدمت خانواده خود باشد و آن را ننگ نداند خداوند نام او جزو شهدا می نویسد و ثواب هزار شهید را در هر روز شب برای او محاسبه می کند. برای هر قدمی که بر می دارد ثواب یک حج و عمره می نویسد و به هر رگی که در بدن اوست در بهشت شهری به او عنایت می کند.

گردند، منجر به اتخاذ تصمیمات مشترک می گردد و توانمندی زوجین در خانه و کار را افزایش خواهد داد.

جامعه شناس معروف، تالکوت پارسونز تئوری خانواده را مطرح نمود و معتقد بود که نقش های جنسیتی متفاوت برای خانواده ها و جامعه به میزان زیادی ضروری است و این یعنی، مردان نان آور، اداره کننده و رهبر خانواده اند و زنان با تغذیه و فراهم نمودن آسایش خانواده و ابراز عواطف، حافظ سلامت روان خانواده اند. انتقاداتی به تئوری پارسونز وارد شده است. این است که تفکیک نقش های جنسیتی ضروری و جهانی است و این تنها مدلی است که می تواند نیازهای افراد را در خانواده و جامعه برآورده سازد، به زیر سؤال رفته است. گفته می شود که تئوری پارسونز بیشتر روی جنبه های مثبت مدل خانواده های سنتی متمرکز است. این مدل بیشتر روی پایداری، هماهنگی و عملکرد استوار است و تغییر، تعارض و اختلال عملکرد را نادیده می گیرد. تئوری پارسونز، همچنین تمایل دارد که رفتارهای قالبی مردانه و زنانه را تقویت کند و به تفاوتها بیشتر توجه دارد.

الگوهای سنتی نقش های جنسیتی با تأکید بر تفاوت های میان مردان و زنان توسط بسیاری، از جمله فمینیست ها، مورد انتقاد قرار گرفته است. بسیاری از زنان کارهایی را انجام می دهند که مادران شان امکان انجام آن را نداشتند. بسیاری از مردان هم به عملکردی، خارج از مرزهای سنتی مردانه، دست یافته اند. ایجاد چنین تغییرات عمیقی در زندگی یک جدال و کشمکش است و برای بسیاری از مردم بازگشت به نقش های سنتی - اگر نه ناممکن - که بسیار دشوار است فمینیست ها بر مشارکت زنان در ساخت جامعه، تمرکز نموده اند. فمینیست ها می گویند که اگر چه زنان مشارکت های بی شماری در فرهنگ و در زندگی انسانی داشته اند، حذف این موفقیت ها از تاریخ بشری، بیانگر موقعیت نازلی است که زنان در جامعه دارند.

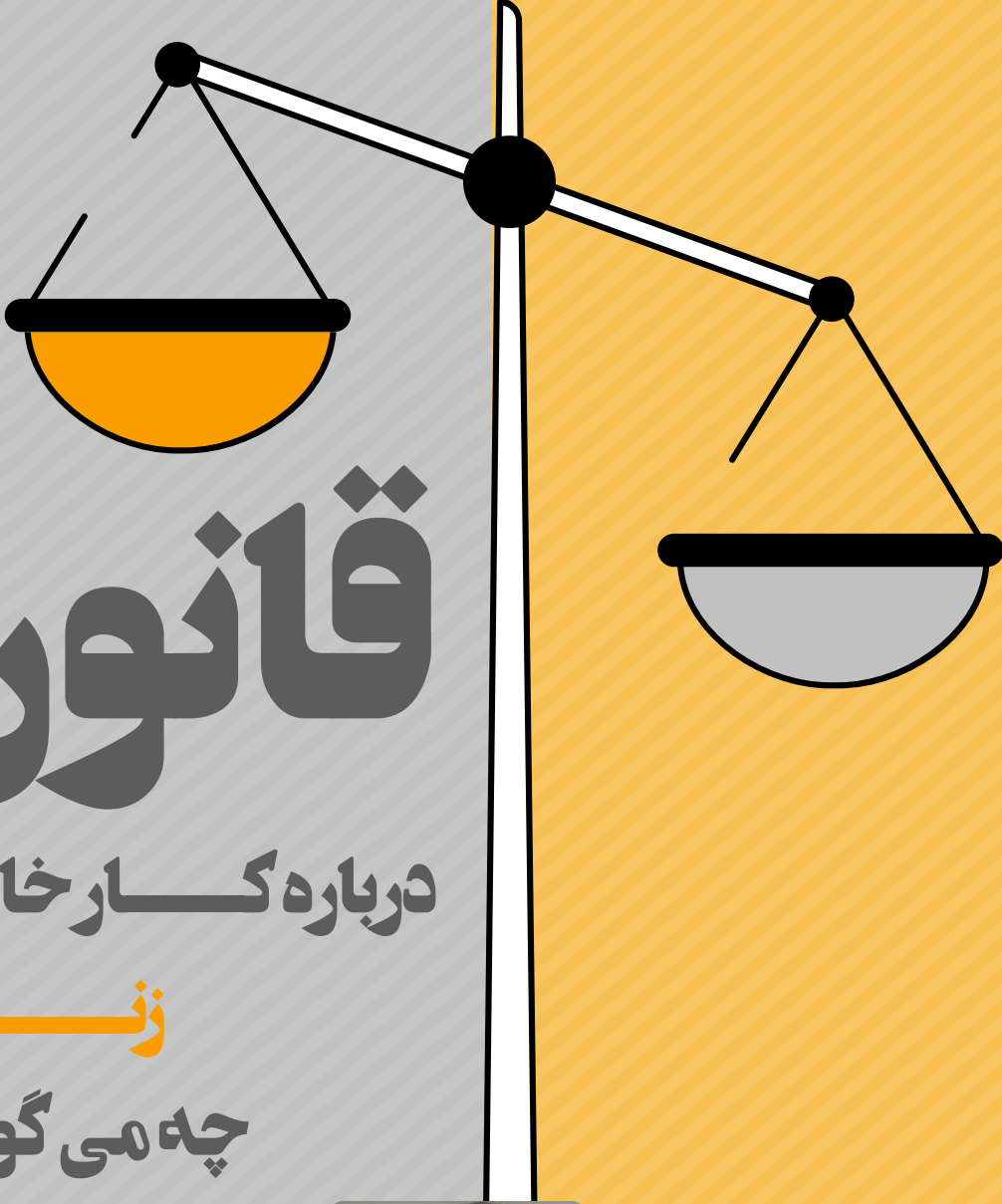
این جهانی بینی ها، فرهنگ ها و ایدئولوژی های مختلف، نظام های مختلفی در حوزه تقسیم کار خانه ایجاد میکنند. به طور کلی میتوان گفت هر چه یک فرهنگ سنتی تر، اقتداگراتر، تمامیت خواه تر و ایدئولوژی زده تر باشد، بیشتر از سایر فرهنگ ها زنان و دختران را محدود به خانه و خانواده میکند. در بیشتر کشورهایی که نظام

طرز رفتار متفاوت در زنان و مردان به جنسیت بیولوژیک آنها، البته نه الزاما، مرتبط است. افراد بر اساس ساختمان فیزیکی خود به عنوان مرد یا زن شناخته می شوند. این برچسب از زمان تولد زده می شود و اولین قدم در راه تکامل هویت جنسی می باشد. اگر چه جنسیت فرد توسط طبیعت رقم می خورد ولی فرهنگ است که نگرش ها و رفتارهای متناسب با جنسیت وی را تعیین می نماید. در هر فرهنگ، افراد یاد می گیرند که توقعات خود را با زندگی شخصی و حرفه ای خود سازگار سازند. نقش های جنسیتی، رفتارها و نگرش هایی است که فرد بر اساس زن بودن یا مرد بودن از خود نشان می دهد. وقتی کودکی متولد می شود، رفتارهایی وابسته به جنس ایفای نقش می کند. مثلا دیگران راجع به بچه اظهار نظرهایی این چنین می کنند: "یک پسر سالم و قوی" و یا "یک دختر ملوس و دوست داشتنی". این برچسبها به طرق متفاوتی بر روی تکامل روانی کودک تأثیر می گذارند.

در یک بررسی بین المللی در ۲۲ کشور، زنان بیش از مردان احساساتی، عاطفی، پرحرف و صبور قلمداد می شوند. در ایالات متحده ۷۶٪ از افرادی که در نظرسنجی شرکت کردند، زنان را مهربان تر از مردان دانستند و تنها ۶٪ مردان را مهربان تر از زنان عنوان کردند. این نسبت برای عاطفی بودن به ترتیب ۸۸٪ (زنان) در مقابل ۴٪ (مردان) بود. مردان در فرهنگ های مختلف بیشتر به خشونت، جاه طلبی و شجاعت شهره بودند. در اغلب فرهنگ ها زنان و مردان از نظر تیزهوشی و ذکاوت برابر شمرده می شدند.

هیچیک از ۱۰ صفت مورد مطالعه صرفا به مردان و یا زنان اختصاص نداشت. برای مردان خشونت بیش از سایر صفات اختصاصی بود و این مسئله بیش از همه در کشور چین بارز بود به قسمی که ۸۱٪ از افرادی که در نظرخواهی شرکت کردند خشونت را ویژه مردان و تنها ۳٪ آنرا ویژه زنان دانستند.

به لحاظ تاریخی زنان نقش خانه دار، رخت شور، آشپز، گماشته، پرستار بچه، ظرف شور، باغبان، معلم سرخانه و امثالهم را داشته اند. بسیاری از خانواده ها در کارهای خانه از دختران انتظار بیشتری دارند. آنان در فرهنگ سنتی تشویق می شوند که شنونده های خوب، همدل، فهیم، کمک رسان و حمایت گر باشند. اگر این ارزش ها با نگرش های همکاری و وابستگی متقابل همراه

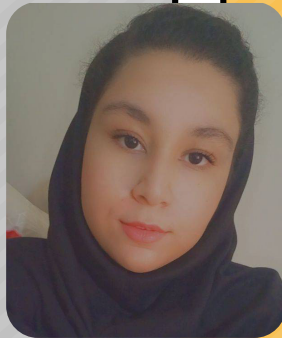

قانون

درباره کار خانگی

زنان

چه می گوید؟

هانیه هادی پور

کارشناسی حقوق

مستحق اجرت عمل خود خواهد بود مگر این که معلوم شود که قصد تبرع (مجانی) داشته است.

خانواده های ایرانی و در عرف ایران این گونه باب شده بود که کارهای خانه را وظایف زن می دانستند و کار های بیرون از خانه و درآمد زایی را وظیفه مرد میدانستند و زن بدون گرفتن دستمزد از همسر خود (با توجه به اینکه بسیاری از زنان از حق و حقوق قانونی خود آگاهی کامل نداشتند) تمام کار های خانه از جمله نظافت و پختن غذا و رسیدگی به فرزندان و ... را انجام می دادند صرفاً به دلیل محبت کردن به اعضای خانواده و به دلیل اینکه این کار را اخلاقی و الزامی می دانستند.

اما امروزه با توجه به اینکه اطلاعات افراد بیشتر شده و درصد بیشتری از مردم از حق و حقوقات اولیه خود آگاه هستند زوج های جوانی را اطراف خودمان می بینیم که صرفاً به صورت توافقی و بدون هیچ قاعده الزامی و اجباری این مسئله را برای خودشان حل کردند.

فارغ از جنسیت زنان زیادی را می بینیم که خارج از خانه مشغول به کار و درآمدزایی در کنار همسران خود هستند.

و مردان زیادی را می بینیم کارهای خانه ها دیگر مختص زن نمی دانند و کارهایی مانند آشپزی کردن و جارو کشیدن و ... را مختص زن نمی دانند و به این کارها برچسب زنانه یا مردانه بودن نمی چسبانند.

بنابراین، چنانچه زوجه، غیر از وظایف زناشویی، به دستور شوهر کاری را انجام دهد، در حالی که برای آن کار عرفاً حق الزحمه ای تعلق گیرد، استحقاق دریافت حق الزحمه آن را دارد، مگر اینکه ثابت شود که زوجه کارهای مزبور را مجانی انجام داده است.

تبصره شش قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق مصوب سال ۱۳۷۱ مواردی را که زوجه می تواند برای کارهای انجام گرفته در خانه، اجرت المثل مطالبه کند تشریح کرده است.

تبصره ۶ قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق { - پس از طلاق در صورت درخواست زوجه مبنی بر مطالبه حق الزحمه کارهایی که:

شروعاً به عهده وی نبوده است، دادگاه بدو از طریق تصالح (نیکویی کردن) نسبت به تأمین خواسته زوجه اقدام می نماید. و در صورت عدم امکان تصالح، چنانچه ضمن عقد یا عقد خارج لازم، در خصوص امور مالی، شرطی شده باشد طبق آن عمل می شود، در غیر این صورت، هرگاه طلاق بنا به درخواست زوجه نباشد، و نیز تقاضای طلاق ناشی از تخلف زن از وظایف همسری یا سوء اخلاق و رفتار وی نباشد، به ترتیب زیر عمل می شود:

الف - چنانچه زوجه کارهایی را که شروعاً به عهده وی نبوده، به دستور زوج و با عدم قصد تبرع انجام داده باشد، و برای دادگاه نیز ثابت شود، دادگاه اجرت المثل کارهای انجام گرفته را محاسبه و پرداخت آن حکم می نماید.

ب - در غیر مورد بند «الف»، با توجه به سنوات زندگی مشترک و نوع کارهایی که زوجه در خانه شوهر انجام داده و وسع مالی زوج، دادگاه مبلغی را از باب بخشش (نحله) برای زوجه تعیین می نماید.

با توجه به قوانین موجود کشور، در گذشته

در حقوق اسلام و ایران، زوجین در زندگی زناشویی وظایف معینی نسبت به یکدیگر دارند. از این وظایف تحت عنوان تمکین (اطاعت)، اعم از تمکین عام و خاص بحث می شود. (تمکین خاص نزدیکی با شوهر و رابطه زناشویی تمکین عام اطاعت از شوهر به اندازه عرف، خوش رفتاری، خوش رویی، نظافت، آرایش، خارج نشدن از خانه بدون اجازه شوهر و سکونت در منزلی که شوهر تعیین می کند و همچنین تلاش در استواری و استحکام مبانی خانواده و همکاری با شوهر در تربیت فرزندان) زوجه غیر از این تکالیف، وظایف دیگری در قبال شوهرش ندارد.

{تمکین خاص ماده ۱۰۸۵ قانون مدنی}
{تمکین عام ماده ۱۱۱۴ و ۱۱۷۸ قانون مدنی}
بدیهی است که مطالبه اجرت در مقابل کارهای فوق الذکر مبنای شرعی و قانونی ندارد اما اگر زن در خانه شوهر علاوه بر کارهایی که از لوازم انجام تکالیف فوق الذکر است کارهایی از قبیل آشپزی برای شوهر و فرزندان و میهمانان و پذیرایی از آنان، شستن ظرف و لباس، نظافت خانه، شیردادن به فرزند و مراقبت از آنان انجام دهد از نظر شرعی مستحق دریافت اجرت المثل است (اجرت المثل در لغت به معنای دستمزد و مزد کار است و به اجرتی گفته می شود و در اصطلاح حقوقی عوض استفاده از مال یا عمل دیگری گفته می شود؛ یعنی مزدی است که در برابر انجام کاری به عامل پرداخت می شود و از قبل تعیین نشده است)

قانون مدنی در ماده ۳۳۶ تعرف اجرت المثل { را آورده:

هر کس بر حسب امر دیگری اقدام به عملی نماید که عرفاً برای آن عمل، اجرتی بوده و یا آن شخص عادتاً مهبیای آن عمل باشد، عامل

راهکارهایی برای مدیریت کارآمد زمان در
کارهای خانه

زنان شاغل
هدفدار؟
یا زنان خانه‌دار
با برنامه؟

زهرا حجت پناه

کارشناسی جامعه‌شناسی

دهید. مانند سر جای مناسب قرار دادن ظروف، کاغذها، اسباب بازی کودکان، وسایل شخصی و...

۳. به کار تیمی ایمان داشته باشید: به این معناست که هر فرد از خانواده مسئولیت به خصوصی در انجام امور خانه داشته باشد تا تمام وظایف خانه روی دوش یک نفر نباشد. این تقسیم بندی می تواند فرزندان را مسئولیت پذیر تربیت کند و زنان می توانند وقت بیشتری به خود اختصاص دهند.

۴. در برنامه ریزی هفتگی، برنامه غذایی بگنجانید: اگر بتوانید یک رژیم هفته ای مناسب در نظر بگیرید، در طول هفته پیش رو می دانید که قرار است چه مواد غذایی تهیه و میل کنید و دیگر زمان با ارزش خود را صرف فکر کردن درباره آنچه که غذا چه باشد، نخواهید کرد؛ موضوعی که همه ما با آن دست و پنجه نرم کرده ایم.

۵. برنامه ریزی مالی ماهانه، معجزه می کند: ادامه امور مالی می تواند ساده باشد، تنها کاری که باید انجام دهید این است که منظم بمانید. بعد از دریافت حقوق و کسب درآمد، به کمک نرم افزارهای شخصی مالی و یا به کمک یک دفترچه یادداشت، برای ماه آینده بودجه بندی کنید. با این کار نگرانی های خود را در ارتباط با هزینه ها کاهش خواهید داد و دیگر کمتر ذهنتان را درگیر مسائل مالی خواهید کرد.

۶. شناخت خود و خانواده: حالات انسان های مختلف در ساعات روز با یکدیگر متفاوت است. برخی صبح اول وقت بیشترین بازدهی را دارند، برخی آخر شب که سکوت کامل است تمرکز بیشتری در کار دارند. برای کار در منزل بهتر است که بررسی کنید چه ساعتی از روز ساعات طلایی کار شماست و کارهای مهم و نیاز به تمرکز و خلاقیت را بگذارید برای آن ساعات.

انجام امور منزل صرف می کنند، اما تجربه نشان داده که این زنان در حین آشپزی وقت زیادی تا آماده شدن غذا دارند که این وقت را ترجیح می دهند به منتظر ماندن صرف کنند و عملاً در این بازه زمانی، نه وقت آموزش دیدن را دارند و نه وقت مطالعه. در نتیجه ممکن است این فعالیت که صرفاً در منزل انجام می شود، این زنان را فرسوده و دلسرد کند و در طی زمان، آنها را تبدیل به افراد بی انگیزه کند.

از آنجایی که مردان در کارهای منزل کمک کمی به زنان شاغل می کنند، این فشار مضاعف بر زنان غالب می شود و با توجه به اینکه ساعات کمی برای فراغت دارند، ترجیح می دهند با فرزندان خود وقت بگذرانند.

حال با این اوصاف باید فکری برای مدیریت زمان در کارهای خانه کرد. زیرا هر دو قشر از زنان، نیاز مبرمی به مدیریت زمان دارند، زیرا آنها باید وقتی هم برای فراغت خود قرار دهند. این ساعات فراغت باید طوری باشد که هیچ یک از کارها و وظایف در این ساعات قرار نگیرد و صرفاً وقت رسیدگی به خود و رشد خود باشد.

چند راهکار پیشنهادی در ذیل گفته می شود:

۱. یک برنامه جامع برای هفته ی خود بچینید: برای این برنامه ریزی ابتدا باید کارهای ضروری را در اول لیست بگذارید و طبق آن، برای تمام روزهای هفته برنامه ریزی کنید. سعی کنید زمانی هم برای انجام کارهای غیرقابل پیش بینی بگذارید.

۲. هر وسیله ای که برمی دارید، سرچایش بگذارید: به طور منظم، مرتب کردن خانه سبب می شود تا شما زمان کمتری را برای تمیز کردن خانه اختصاص دهید. این خود به معنی ذخیره زمان برای انجام کارهای دیگر است. هر چیز را که بر می دارید، پس از استفاده سر جای خود قرار

در اکثر پژوهش های جامعه شناسی، به زنان شاغل و خانه دار توجه کمی شده است. احتمالاً از دید جامعه شناختی، زنان خانه دار نه مشکل خاصی برای بررسی دارند و نه حتی بررسی و توصیف شرایط زندگی آنها از جنبه جامعه شناسی جالب توجه است. درصد کمی از تحقیقات هم که به زنان خانه دار اختصاص داده شده، بسیار کلی است و کمتر به شرایط آنها توجه شده است (۱).

برخی از زنانی که متاهل هستند، تحصیلات دانشگاهی دارند و می خواهند در کنار خانه داری، به اشتغال بپردازند. همچنین از دیدگاهی دیگر میتوان به لحاظ اقتصادی به این موضوع پی برد که این زنان می خواهند در هزینه های زندگی شریک شوند و اگر پولی به خانه نیاورند، اقتصاد خانواده ضعیف می شود.

حال اگر ظرفیت زمانی ساعات کار زن خانه دار و شاغل را در جهت انجام فعالیت های خانگی، با یکدیگر مقایسه کنیم متوجه خواهیم شد که زنان شاغل در هروضعیتی کمتر از زنان خانه دار به کار در منزل می پردازند.

نگاه به این جدول متوجه می شویم که ساعات کاری زنان شاغل در منزل تفاوت زیادی با زنان صرفاً خانه دار دارد. این مقایسه مارا به فکر وامیدارد که در منزل زنان شاغل، بی نظمی و نظافت کمتری نسبت به زنان خانه دار موج می زند. ساعات کم کار در منزل توسط زنان شاغل به نظر می رسد که به نظافت خانه اسبب می زند، اما تجربه نشان داده که زنان شاغل از وقت اندک خود به طور برنامه ریزی شده ای استفاده می کنند. این مشغله زیاد اتفاقاً باعث می شود زنان سرخورده و افسرده نشوند و جنبه فعال تری از خود در جامعه نشان دهند. بالعکس، زنان خانه دار با وجود اینکه وقت زیادی برای

وضعیت شغلی	تعداد فرزندان	ساعات کار در منزل	ساعات کار شغلی	مجموع ساعات کار در هفته
زنان خانه دار	۰	۵۶	-	۵۶
زنان متاهل-شاغل	۰	۵/۴۵	۱/۳۹	۶/۸۴
زنان خانه دار	۱	۵/۷۳	-	۵/۷۳
زنان متاهل-شاغل	۱	۱/۴۴	۳۸	۱/۸۳
زنان خانه دار	۲	۸/۷۳	-	۸/۷۳
زنان متاهل-شاغل	۲	۳/۴۶	۲/۳۵	۴/۸۱
زنان خانه دار	۳ و بیشتر	۷/۷۷	-	۷/۷۷
زنان متاهل-شاغل	۳ و بیشتر	۳/۴۸	۲/۳۵	۵/۸۳

منبع: A Myrdal, 1977: 159

منابع:

سایت www.verywellfamily.com

جامعه شناسی خانواده با تاکید بر نقش، ساختار و کارکرد خانواده در دوران معاصر/شهلا اعزازی/چاپ نهم، ۱۳۹۹

والدین مجرد و چالش های

امور خانگی

راهکارهایی برای مدیریت کارآمد
زمان در کارهای خانه

معصومه بخشایش
کارشناسی جامعه‌شناسی

ای با هم متفاوت است. در کشورهای آسیای شرقی و جنوب شرقی تعداد زیادی از خانواده ها گسترده هستند یعنی پدر بزرگ و مادر بزرگ، پدر و مادر، فرزندان و عروس ها و دامادها با هم و در کنار هم زندگی میکنند. در این خانواده ها به دلیل کثرت عضو، قطعا تقسیم کار متفاوتی صورت میگیرد نسبت به خانواده ای که فقط پدر و مادر و فرزندان حضور دارند.

گونه ای ز ایدئولوژی ها و فرهنگ های چپ که خواهان تغییرات سریع و شدید در سطوح مختلف زیربنایی و روبنایی طبقات اجتماعی و کیفیت زندگی انسان در همه جوانب هستند زنان را تهییج و تشویق میکنند تا به قول خودشان از پستوهای خانه و آشپزخانه بیرون بیایند و در انقلاب پرولتری ایفای نقش کنند

اصولا مذاهب و جوامع دینی پررنگ ترین نقش های زنان را مادری و تمکین میدانند. بنابراین بار اصلی کار خانه را نیز بر دوش زن می اندازند. البته روایات و احادیث فراوانی نیز مثلا در اسلام وجود دارد که مردان را مشارکت در کارهای خانه تشویق و الزام میکند. گفته های ذیل منسوب به پیامبر اسلام است:

مردی که به زن خود در خانه کمک کند، خدا ثواب یک سال عبادتی را که روزها روزه باشد و شبها به قیام و نماز ایستاده باشد به او می دهد... هر که در خانه در خدمت خانواده خود باشد و آن را ننگ نداند خداوند نام او جزو شهدا می نویسد و ثواب هزار شهید را در هر روز شب برای او محاسبه می کند. برای هر قدمی که بر می دارد ثواب یک حج و عمره می نویسد و به هر رگی که در بدن اوست در بهشت شهری به او عنایت می کند.

به میزان زیادی ضروری است و این یعنی، مردان نان آور، اداره کننده و رهبر خانواده اند و زنان با تغذیه و فراهم نمودن آسایش خانواده و ابراز عواطف، حافظ سلامت روان خانواده اند. انتقاداتی به تئوری پارسونز وارد شده است. این است که تفکیک نقش های جنسیتی ضروری و جهانی است و این تنها مدلی است که می تواند نیازهای افراد را در خانواده و جامعه برآورده سازد، به زیر سؤال رفته است. گفته می شود که تئوری پارسونز بیشتر روی جنبه های مثبت مدل خانواده های سنتی متمرکز است. این مدل بیشتر روی پایداری، هماهنگی و عملکرد استوار است و تغییر، تعارض و اختلال عملکرد را نادیده می گیرد. تئوری پارسونز، همچنین تمایل دارد که رفتارهای قالبی مردانه و زنانه را تقویت کند و به تفاوت ها بیشتر توجه دارد.

الگوهای سنتی نقش های جنسیتی با تأکید بر تفاوت های میان مردان و زنان توسط بسیاری، از جمله فمینیست ها، مورد انتقاد قرار گرفته است. بسیاری از زنان کارهایی را انجام می دهند که مادرانشان امکان انجام آن را نداشتند. بسیاری از مردان هم به عملکردی، خارج از مرزهای سنتی مردانه، دست یافته اند. ایجاد چنین تغییرات عمیقی در زندگی یک جدال و کشمکش است و برای بسیاری از مردم بازگشت به نقش های سنتی - اگر نه ناممکن - که بسیار دشوار است. فمینیست ها بر مشارکت زنان در ساخت جامعه، تمرکز نموده اند. فمینیست ها می گویند که اگر چه زنان مشارکت های بی شماری در فرهنگ و در زندگی انسانی داشته اند، حذف این موفقیت ها از تاریخ بشری، بیانگر موقعیت نازلی است که زنان در جامعه دارند.

این جهانی ها، فرهنگ ها و ایدئولوژی های مختلف، نظام های مختلفی در حوزه تقسیم کار خانه ایجاد میکنند. به طور کلی میتوان گفت هرچه یک فرهنگ سنتی تر، اقتداگراتر، تمامیت خواه تر و ایدئولوژی زده تر باشد، بیشتر از سایر فرهنگ ها زنان و دختران را محدود به خانه و خانواده میکند. در بیشتر کشورهایی که نظام سیاسی مبتنی بر باور یک ایدئولوژی دارند مهم ترین و حیاتی ترین نقش زن، مادری و فرزندپروری است تا جایی که به این کار قداست داده میشود و هرگونه فعالیت زن دز خارج از خانه را منوط به این میدانند که به نقش مادری و حتی همسری او آسیب نرسد. البته جالب است بدانید در مقایسه با این کشورها معمولا کشورهای دارای نظام های سیاسی لیبرال و فرهنگ های پلورالیستی یا کورپوراتیستی هستند که خانه داری را در حیطه مشاغل و اصناف دسته بندی میکنند.

تقسیم کار خانه در خانواده ای گسترده و هسته

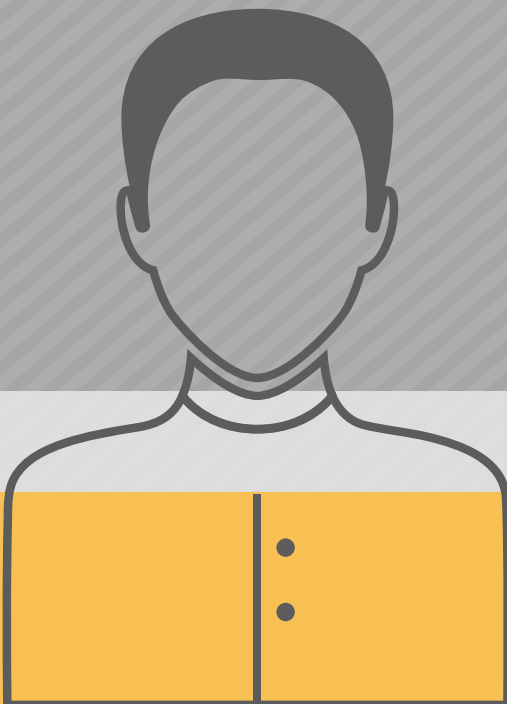
طرز رفتار متفاوت در زنان و مردان به جنسیت بیولوژیک آنها، البته نه الزاما، مرتبط است. افراد براساس ساختمان فیزیکی خود به عنوان مرد یا زن شناخته می شوند. این برجسب از زمان تولد زده می شود و اولین قدم در راه تکامل هویت جنسی می باشد. اگر چه جنسیت فرد توسط طبیعت رقم می خورد ولی فرهنگ است که نگرش ها و رفتارهای متناسب با جنسیت وی را تعیین می نماید. در هر فرهنگ، افراد یاد می گیرند که توقعات خود را با زندگی شخصی و حرفه ای خود سازگار سازند. نقش های جنسیتی، رفتارها و نگرش هایی است که فرد براساس زن بودن یا مرد بودن از خود نشان می دهد. وقتی کودکی متولد می شود، رفتارهایی وابسته به جنس ایفای نقش می کند. مثلا دیگران راجع به بچه اظهار نظرهایی این چنین می کنند: "یک پسر سالم و قوی" و یا "یک دختر ملوس و دوست داشتنی". این برجسبها به طرق متفاوتی بر روی تکامل روانی کودک تأثیر می گذارند.

در یک بررسی بین المللی در ۲۲ کشور، زنان بیش از مردان احساساتی، عاطفی، پر حرف و صبور قلمداد می شوند. در ایالات متحده ۷۶٪ از افرادی که در نظرسنجی شرکت کردند، زنان را مهربان تر از مردان دانستند و تنها ۶٪ مردان را مهربان تر از زنان عنوان کردند. این نسبت برای عاطفی بودن به ترتیب ۸۸٪ (زنان) در مقابل ۴٪ (مردان) بود. مردان در فرهنگ های مختلف بیشتر به خشونت، جاه طلبی و شجاعت شهره بودند. در اغلب فرهنگ ها زنان و مردان از نظر تیزهوشی و ذکاوت برابر شمرده می شدند.

هیچیک از ۱۰ صفت مورد مطالعه صرفاً به مردان و یا زنان اختصاص نداشت. برای مردان خشونت بیش از سایر صفات اختصاصی بود و این مسئله بیش از همه در کشور چین بارز بود به قسمی که ۸۱٪ از افرادی که در نظرخواهی شرکت کردند خشونت را ویژه مردان و تنها ۳٪ آنرا ویژه زنان دانستند.

به لحاظ تاریخی زنان نقش خانه دار، رخت شور، آشپز، گماشته، پرستار بچه، ظرف شور، باغبان، معلم سرخانه و امثالهم را داشته اند. بسیاری از خانواده ها در کارهای خانه از دختران انتظار بیشتری دارند. آنان در فرهنگ سنتی تشویق می شوند که شنونده های خوب، همدل، فهیم، کمک رسان و حمایت گر باشند. اگر این ارزش ها با نگرش های همکاری و وابستگی متقابل همراه گردند، منجر به اتخاذ تصمیمات مشترک می گردد و توانمندی زوجین در خانه و کار را افزایش خواهد داد.

جامعه شناس معروف، تالکوت پارسونز تئوری خانواده را مطرح نمود و معتقد بود که نقش های جنسیتی متفاوت برای خانواده ها و جامعه

تأثیر نقش‌های جنسیتی بر تقسیم‌کار خانگی

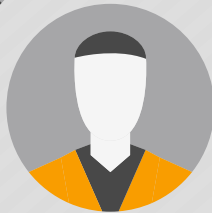
نقیسه روشندل

دانشجوی کارشناسی ارشد پژوهش علوم اجتماعی

در حالی است که زنان شاغل نیز نقش خانهداری را همچنان بر دوش می‌کشند. در این رابطه کدت‌تلیغات، زنان موفق را این گونه معرفی می‌کند همزمان یک زن شاغل فوق‌العاده، همسری بی‌نظیر و مادری موفق باشد. این جریان طبق تحقیقات فرسایش و فشاری دوچندان را بر زنان تحمیل می‌کند و ضمناً نقش موفق‌ترین کارمند، همسر و مادر بیشتر از یک جادوگر برمی‌آید تا ... از یک فرد عادی

کار خانگی با نسبت دادن به کار عاشقانه، شکلی رمزآلود به خود می‌گیرد. در دنیایی که سراسر بر مبنای توافقات اقتصادی بنیان گذاشته شده، در قبال کار هیچ‌کسی جز زنان چنین برخوردی شکل نمی‌گیرد. زن خانه‌دارو یا زنان شاغلی که در کنارش وظیفه اصلی خانهداری را به دوش می‌کشند در فقدان دستمزد و حقوقی که بتواند ارزش کار آنها را توجیه کند می‌بایست به استدلال‌های غیر اقتصادی توسل جویند و تنها استدلال همه پسندی که ارزش کار آنها را می‌سجد کار از روی عشق و از خودگذشتگی و ایثار برای خانواده است. بنابراین زنی که از کار خود در خانه نفرت دارد می‌بایست این حس خود را به شکلی ناگزیر توأم با آگاهی از وضعیت استیصال‌اش فرونشاند تا متهم به مادر/ زن کارمند ناشایست نشود و از اندک مزایای تکریم مادر/ زن نمونه بازماند. این از خودبیگانگی توافقی‌ست که زن با سرنوشت محتومش می‌بندد تا به ریسمان عشق برای بقا چنگ بیندازد.

خانه و بعدها در مدرسه و دانشگاه، در کوچه و خیابان و بازار، فرایندهای اجتماعی شدن را می‌آموزند. یاد می‌گیرند چه چیزی سیاه است و چه چیزی سفید، چه چیزی ارزش است و چه چیزی ضد ارزش، یاد می‌گیرند زن بودن را مرد بودن را و را را را های دیگر را.

به دنبال این جریان بازار کار ایران بر مبنای جنسیت سازمان یافته و اشتغال زنان با دشواری‌ها و موانع متعددی همراه است. بخشی از تبعیض جنسیتی در اشتغال به طور آشکار و قانونی اعمال می‌شود، از جمله اینکه زنان از کارکردن در برخی مشاغل، اماکن و ... منع می‌شوند، یا اینکه کارکردن زنان متأهل مشروط به اجازه و موافقت همسر است. بخش دیگری از تبعیض به طور پنهان اعمال می‌شود که این نوع تبعیض‌ها اغلب نامرئی هستند و حتی ممکن است به عنوان تبعیض جلوه نکنند. از این جمله است تبعیض بر اساس وضعیت تأهل که در استخدام زنان در بخش دولتی و خصوصی اعمال می‌شود. در حالی که در بخش دولتی و به‌ویژه بعد از تصویب قانون جوانی جمعیت، تأهل یک امتیاز محسوب می‌شود، در بخش خصوصی مجرد به یک شرط مهم برای استخدام تبدیل شده است. در بخش دولتی زنان به فرزندآوری تشویق می‌شوند و در بخش خصوصی شاغلان زن در صورت بارداری و زایمان با خطر اخراج مواجه هستند. بازار کار دوگانه به این شکل متناقض زندگی شخصی و انتخاب‌های زنان را کنترل می‌کند.

این کنترل متناقض ساختاری تنها به یکی از دلایل خانه‌نشین شدن زنان اشاره می‌کند. بنا بر این زنان به علت سیاست‌های جنسیت‌زده دولتی، شانس چندانی برای استخدام در بخش دولتی ندارند. بر اساس چنین سیاست‌هایی خانه‌نشینی برای زنان تجویز می‌شود، نقش نان‌آوری به مردان داده می‌شود و اشتغال مردان بر زنان مقدم شمرده می‌شوند و به این ترتیب زنان از دنیای کار و سرمایه حذف شدند و خانه به منزله «گتو» برای زن خانه‌دار او را از دنیای مبادلات مالی جدا می‌کند. در دنیای خانهداری غذا باید مهیا باشد، لباس‌ها شسته شوند، خانه تمیز باشد... و تمامی این امورات کاری‌ست که معمولاً زنان انجام می‌دهند. جالب اینجاست که همین امورات بی دستمزد زنانه زمانی که از خانه و خانواده بیرون کشیده شود و شکلی از کار اجتماعی کارگران مزد بگیر به خود گیرد، مشمول دستمزد و حقوق می‌شود (نظیر رستوران، خشکشویی، خدمات نظافت منزل و...).

بنابراین شکلی از قرارداد برای استثمار کار زنان در خانه به صورت نانوشته اجرا می‌شود. این

پوچ‌انگاری کار خانگی زنان؛ کاملاً قانونی، عادی و اتفاقاً با طعم عشق

پیچیده‌ترین و دشوارترین و همه‌جانبه‌ترین نقشی که فرد یاد می‌گیرد زن یا مرد بودن است. به نحوی که از بدو تولد در دام استروئوتایپ‌ها و تفکرات قالبی می‌افتد. باید توجه داشت که این تفکرات قالبی برساختی است که باید با نیایدها را برای مسیر زندگی افراد و تا پایان (Eagly & Steffen, 1984) این کلیشه‌ها با مدد از هنجارهای جنسیتی، نابرابری‌های جنسیتی را به شکل منطقی و بدیهی برای زنان و مردان به کار می‌برند و در این بین منافع گروهی خاص را (Feinstein, Feinstein, & Sabrow, 2010) تامین می‌کنند

تقسیم جنسیتی کار خانگی از جمله کلیشه‌هایی است که تقریباً در همه جای دنیا علیرغم تلاش‌های بسیار که در سال‌های گذشته انجام شده، امری مرسوم است.

تقسیم جنسیتی کار را با سه رویکرد می‌توان تشریح کرد: (۱) رویکرد بیولوژیکی و نظریه‌های کاستی که تقسیم کار جنسیتی و محدود شدن زنان در عرصه خصوصی و محیط خانه را ناشی از فرودستی ذاتی زنان می‌داند. (۲) رویکرد اجتماعی‌شدن که قبل از تولد کودک و تا زمان مرگ او را در انحصار کلیشه‌های جنسیتی و تفکرات قالبی تعریف می‌کند و مختصات زنانگی و مردانگی را از طریق والدین، آموزش و پرورش، رسانه و... به او می‌آموزد. (۳) رویکرد ساختاری که قوانین، سیاست، دین، آداب و رسوم و روال‌های بیرون از افراد را در رابطه با نابرابری‌های جنسیتی مورد توجه قرار می‌دهد (ایتزن، ۱۳۹۶).

در سپیده دم گذار از دوران گردآوری آذوقه و شکار به دامداری و کشاورزی و پدیدار شدن تقسیم کار اجتماعی کشاورزان و شکارچیان تقسیم کار جنسیتی و به همراه آن تسلط جنسیتی مرد بر زن نیز پدید آمد. این تقسیم کار میان زن و مرد که بنا به جنسیت و فیزیولوژی زن تحت سلطه و استیلای مرد بود، زن را به تبعیت از مرد در کار و خانواده در آورد. و به مثابه روالی ثابت و طبیعی در رابطه با تقسیم کار خانگی تا به امروز حفظ شده است. به علاوه کودکان ما از بدو تولد، حین بازی، در

منابع:

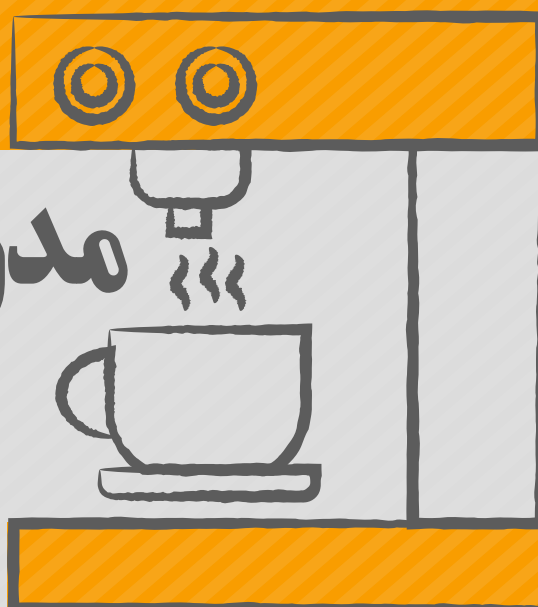
ایتزن، باکازین، ایتزن‌اسمیت. (۱۳۹۶). مسائل اجتماعی از دیدگاه انتقادی. پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.

Feinstein, S., Feinstein, R., & Sabrow, S. (2010). Gender inequality in the division of household labour in Tanzania. African Sociological Review/Revue Africaine de Sociologie, 14(2), 98-109.

Eagly, A. H., & Steffen, V. J. (1984). Gender stereotypes stem from the distribution of women and men into social roles. Journal of personality and social psychology, 46(4), 735.

۶

مدرنیزه یا سنت گرایی

نقش

توسعه

نوازم خانگی

و

مدرنیزه

در

کارهای

خانه

فاطمه نوعی تیموری

علوم ارتباطات اجتماعی

ناکارآمدی‌هایی شد؛ مانند عدم تحرک بدنی اعضای خانواده و فعالیت بدنی که جامعه سنتی آن را به عنوان امری مهم قلمداد می‌کردند. اما امروزه با توسعه لوازم خانگی و انجام خودکار و ساده سازی وظایف خانه دیگر مثل سابق افراد آنگونه که باید و شاید است متحمل کار سختی رنج تحمل و فعالیت نشدند که در یک نتیجه‌گیری کلی می‌توان اینگونه استنتاج کرد که گرچه با پیشرفت لوازم‌های خانگی و مدرنیزه شدن آنها نقش بسزایی در ساده‌سازی و انجام امور خانواده انجامید اما همانند سابق آن شور اشتیاق و فعالیت بدنی در خانواده‌ها دیده نمی‌شود.

در جوامع سنتی و قدیم توسط جامعه در قبال مردان مرفوض می‌شد در حال حاضر انجام بدهند.

اما سوال اصلی اینجاست که نقش تکنولوژی و فناوری در ساده‌سازی امور و وظایف خانه چیست؟ می‌توان با قاطعیت و برهان کامل این مسئله را اثبات کرد که دلیل اصلی ضعف جوامع سنتی استفاده از ابزارهای ساده و بسیار پیش پا افتاده است که باعث ضعف، خستگی مفرط و ناکارآمدی می‌باشد که با پیشرفت تکنولوژی و مدرنیزه شدن لوازم خانگی این امر باعث شد تا همه بتوانند در خانواده در کارهای خانه نقش مهم و سهمی باشند البته این مصداق در گذشته هم نمایان بود ولی به علت کمبود امکانات این مهم به صورت امروزی مهیا نمی‌شد.

با نتیجه‌گیری بسیار ساده و ابتدایی می‌توان دریافت که با پیشرفت جامعه ساده سازی‌ها و توسعه منابع مورد استفاده می‌توان زندگی راحت‌تری را برای خانواده فراهم کرد تا جایی که به هیچ کس هیچ لطمه و آسیبی نزنند. اما ناگفته نماند که پیشرفته شدن لوازم خانگی و توسعه صنایع خانگی منجر به یک سری اشکالات و

فناوری، تکنولوژی و پیشرفت کلماتی هستند که شاید در عصر حاضر معنای متفاوتی پیدا کنند که هر کدام در جایگاه خودشان متبلور و نمایان می‌شود؛ اما به واقع در کارهای منزل و به خصوص مشارکت در وظایف خانگی تکنولوژی تا چه حد به ساده سازی وظایف کمک می‌کند؟ نسل امروز که به شدت به دنبال پیشرفت سازی و تکنولوژی است بعید است بتواند با لوازم و سازوکارهای سنتی دست و پنجه نرم کند؛ به عنوان مثال در زمان های قدیم و در دهه‌های گذشته در ایران کارهای منزل به وسیله ابتدایی‌ترین ابزارها توسط افراد مختلف خانواده انجام می‌شد؛ از جارو زدن، نظافت، گردگیری، شستن لباس‌ها، ظرف شستن و بقیه کارها، در واقع سنت این امر را نمی‌پذیرد که مرد شستشو را انجام دهد، فرزندان آشپزی کنند... اما این دیدگاه یک دیدگاه سنتی است تا جایی که جوامع مدرن استفاده از ابزارهای قدیمی و سنتی را امری نامعقول می‌دانند؛ مثلاً دیگه در خانه علاوه بر خانم‌ها، مردها هم می‌توانند از لباسشویی استفاده کنند، ظرف‌ها را بشورند و حتی به وسیله مایکروفر غذای خودشان را آماده کنند.

با تاملی دقیق می‌توانیم این مسئله را دریابیم که در جوامع سنتی این امر توسط فرهنگ و جامعه رد می‌شد که یک مرد یا فرزند بخواهد در وظایف خانه شرکت کند؛ مثلاً ظرف بشود لباس‌ها را درخت بیندازد یا حتی آشپزی کند اما در جامعه امروزی با پیشرفت صنایع و مدرنیزه شدن لوازم خانگی، این امکان برای همه مهیاست تا بتوانند در وظایف خانه مشارکت کنند تا جایی که حتی فرزندان و یا حتی مردها آشپزی کنند لباس بشورند و همه کارهایی که

منابع:

آلبرت فیبرز، معاشناسی اجتماعی، ترجمه‌ی سارا فهیمی (تبریز: آفرین مهر، ۱۳۸۸)، ۱۲۵.

مارتین تایلر، مفاهیم سنت و مدرن در جامعه. محمد حسین آدینه (تهران: مبین، ۱۳۹۲)، ۶۶.

در آخر باید گفت هنگامیکه زن و شوهر کلیه فعالیت های خانواده را مشترکاً انجام دهند، ارتباط کلامی آنها از محدوده دخل و خرج فراتر رفته، متوجه علائق، نیازها و درخواستهای یکدیگر می شوند و با بحث و مشورت بسیاری از مشکلات خانوادگی را حل کرده و چاره‌ای برای آنها پیدا می کنند به این ترتیب فعالیت های مشترک سبب نگرش مثبت نسبت به ازدواج و خانواده می شود و روابط رقابتی زن و شوهر را به روابط تفاهم آمیز خانوادگی تبدیل می کند.

تقدیر و تشکر از اعضای این شماره هیأت تحریریه که همراه ما بودند: زهرا حجت پناه، علیرضا کانه، سینا نصیری، هانیه هادی پور، معصومه بخشایش، نفیسه روشندل، فاطمه تیموری نوعی.

پذیرای هر گونه انتقاد و پیشنهاد شما هستیم.

panorama-fum (📞) راه های ارتباطی

@nashrie-panorama (📍) با فصلنامه: